

Viera Labudová

NEROVNOSŤ V ROZDELENÍ SPOTREBNÝCH VÝDAVKOV SLOVENSKÝCH DOMÁCNOSTÍ

Úvod

Meranie nerovností v rozdeľovaní príjmov alebo výdavkov je dôležitou súčasťou sociálno-ekonomických analýz. Väčšina autorov na Slovensku (Filipová – Valná – Myslíková, 1998; Gerbery, 2010; Labudová, 2010, 2012, 2013a, 2013b; Ľapinová 2011; Michálek, 2007, 2010, Michálek – Veselovská, 2012; Pastorek – Venit, 2012; Sipková, 2004; Sipková – Sipko, 2012; Želinský, 2010) sa vo svojich prácach sústreďuje na analýzu nerovnosti v rozdeľovaní príjmov. Na okraji záujmu je skúmanie nerovnosti v spotrebe. Na dôležitosť skúmania spotreby vo vzťahu ku kvalite života poukazujú vo svojich prácach napríklad Laluha – Holková, 2008, Laluha – Ošková – Stanek, 2005, Labudová – Pacáková, 2011.

Podľa Mareša (1999) nerovnosť v príjmoch a vo vlastníctve ide ruka v ruke s nerovnosťou v spotrebe. Nerovnosť v spotrebe autor vidí v ťažšom prístupe chudobných k rozličným statkom a službám, pričom pre niektoré vrstvy spoločnosti sú tieto statky a služby dokonca nedostupné. Ako hlavný faktor, ktorý ovplyvňuje úroveň a štruktúru spotreby vystupuje síce príjem, ale môžu ho ovplyvniť aj profesia, vzdelanie, miesto bydliska, etnická príslušnosť jednotlivca, veľkosť rodiny, vek jej jednotlivých členov, ich vkus a hodnotový systém prejavujúci sa v osobných a skupinových štandardoch. Určitú úlohu môže v spotrebiteľskom správaní zohrať aj snaha manifestovať určitý status a spoločenské aspirácie jednotlivca.

Mareš (1999) súčasne uvádza tri aspekty nerovnosti v spotrebe:

- nerovnosť v absolútnych čiastkách vydaných na nákup rôznych kategórií spotrebných položiek,
- nerovnosť v rozdielnej štruktúre spotreby alebo v rozdielnych proporciách príjmu, ktorý je vynaložený na nákup rozličných položiek spotreby,
- nerovnosť v rozličnej povahe, kvalite, značkách a ďalších aspektoch konzumovaných položiek.

V práci sa venujeme nerovnosti v absolútnych čiastkách vydaných na nákup spotrebných položiek, konkrétne nerovnosti v rozdelení čistých spotrebných výdavkov slovenských domácností v roku 2012.

1 MERANIE NEROVNOSTI

Spôsob meranie príjmovej alebo výdavkovej nerovnosti závisí od použitého konceptu nerovnosti. Podľa Sena (1997) možno rozdeliť miery nerovnosti na objektívne miery a normatívne miery. Hlavným znakom objektívnych mier nerovnosti je to, že využívajú štatistické a matematické nástroje. Sen medzi ne zaradil Lorenzovu krivku,

Giniho index, miery generalizovanej entropie, pomer kvantilov, rozptyl príjmov, rozptyl logaritmu príjmov a variačný koeficient. Normatívne miery sa zvyčajne zaoberajú nerovnosťou z hľadiska jej vplyvu na spoločenský blahobyť. Najznámejšou mierou, ktorá je založená na spoločenskej funkcii blahobytu je Atkinsonov index (Charles-Coll, 2011). Vzhľadom na náš záujem nerovnosť nielen merať ale aj kvantifikovať vplyv vybraných charakteristík domácnosti na veľkosť tejto nerovnosti, využívame v príspevku miery zo skupiny generalizovanej entropie.

Miery zo skupiny generalizovanej entropie majú všeobecný tvar

$$GE(\alpha) = \frac{1}{n(\alpha^2 - \alpha)} \sum_{i=1}^n \left[\left(\frac{y_i}{\bar{y}} \right)^\alpha - 1 \right] \quad (1)$$

kde y_i je hodnota premennej pre i -tý objekt, ($i = 1, 2, \dots, n$), \bar{y} je jej priemerná hodnota. Špecifický tvar mier, ktoré patria do tejto skupiny je určený veľkosťou konštanty α , od ktorej závisí to, akým spôsobom bude miera reagovať na zmeny v jednotlivých spektrách príjmového rozdelenia.

Parameter α môže teoreticky nadobudnúť akúkoľvek hodnotu z intervalu $(-\infty; +\infty)$, v praktických realizáciách sa uvažujú len jeho nezáporné hodnoty $\alpha \geq 0$. Pre vyššie nezáporné hodnoty α index $GE(\alpha)$ reaguje citlivo na zmeny, ku ktorým dôjde v hornej časti príjmového rozdelenia. Ak je $\alpha \geq 0$ a nadobúda nízke hodnoty, miera $GE(\alpha)$ je senzitivnejšia v dolnej časti príjmového rozdelenia. V praxi sa najčastejšie využívajú tri tvary indexov z tejto skupiny a to pre $\alpha = 0$, $\alpha = 1$ a $\alpha = 2$.

Pre hodnotou $\alpha = 0$ dostávame *Theilov L index (mean logarithmic deviation)*

$$Theil L = GE(0) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \log \frac{\bar{y}}{y_i} = -\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \log \frac{y_i}{\bar{y}} \quad (2)$$

Pre hodnotu $\alpha = 1$ dostávame *Theilov T index*

$$Theil T = GE(1) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \frac{y_i}{\bar{y}} \log \frac{y_i}{\bar{y}} \quad (3)$$

Pre hodnotu $\alpha = 2$ má miera $GE(\alpha)$ tvar

$$CV = GE(2) = \frac{1}{\bar{y}} \left[\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2 \right]^{\frac{1}{2}} \quad (4)$$

$GE(\alpha)$ nadobúda minimálnu hodnotu 0 v prípade príjmovej rovnosti, s rastom jej hodnôt sa zvyšuje príjmová nerovnosť. Maximálna hodnota miery závisí od konštanty α .

2 ZDROJE ÚDAJOV

V analýze sme použili databázu mikroúdajov, ktoré pochádzajú z výberového zisťovania štatistiky rodinných účtov z roku 2012.

Štatistika rodinných účtov je pravidelné výberové zisťovanie o príjmoch a výdavkoch súkromných domácností. Predmetom zisťovania v rodinných účtoch v roku 2012 boli peňažné a nepeňažné výdavky súkromných domácností. Okrem toho boli zisťované peňažné a naturálne príjmy domácností, charakteristiky domácností a ich členov a údaje o vybavenosti bytu a domácnosti.

Za rok 2012 boli získané údaje od 4 704 náhodne vybraných domácností z celej Slovenskej republiky, ktoré boli ochotné dobrovoľne poskytnúť informácie o svojom rozpočte (*Príjmy, výdavky a spotreba súkromných domácností v SR, 2013*).

V štatistike rodinných účtov sa zisťujú údaje za spotrebné výdavky (suma peňažných prostriedkov použitých na nákup statkov a služieb a platieb spojených s použitím tovarov a služieb) a nespotebné – ostatné výdavky (priame dane a povinné sociálne a zdravotné poistenie, peňažné dary, splátky pôžičiek, výdavky za obstaranie majetku a obnovu nehnuteľností a pod.). Pri vyhodnocovaní spotrebných výdavkov sa využíva tzv. výdavkový koncept, pri ktorom sa výdavky uvádzajú v peňažnej forme. Okrem peňažných výdavkov (spotrebných a ostatných) sú zbierané aj údaje o naturálnej osobnej spotrebe, t.j. o hodnote spotrebovaných potravín, ktoré domácnosť sama vyprodukovala a v období zberu údajov spotrebovala. (*Metodické vysvetlivky: Domácnosti – rodinné účty; Štatistika rodinných účtov 2012: Správa o kvalite*).

V príspevku sme analyzovali nerovnosť v rozdelení celkových spotrebných výdavkov domácností na Slovensku (prepočítaných na člena a mesiac) v roku 2012.

Rozklad celkových spotrebných výdavkov (prepočítaných na člena a mesiac) sme uskutočnili podľa populačných podskupín, ktoré boli vytvorené na základe obmien (kategórií) premenných, ktoré uvádzame aj s kódovaním príslušných kategórií. Na rozklad boli použité premenné opisujúce vlastnosti domácností: *kraj* (1 – Bratislavský, 2 – Trnavský, 3 – Trenčiansky, 4 – Nitriansky, 5 – Žilinský, 6 – Banskobystrický, 7 – Prešovský, 8 – Košický), *typ obce* (1 – krajské mesto, 2 – ostatné mestá, 3 – obec), *typ domácnosti* (5 – jednočlenná domácnosť, 6 – domácnosť 2 dospelých bez závislých detí, 8 – ostatné domácnosti bez závislých detí, 9 – domácnosť s 1 dospelým a s 1 alebo viac závislými deťmi, 10 – domácnosť 2 dospelých s 1 závislým dieťaťom, 11 – domácnosť 2 dospelých s 2 závislými deťmi, 12 – domácnosť 2 dospelých s 3 alebo viac závislými deťmi, 13 – ostatné domácnosti so závislými deťmi) a premenné, ktoré charakterizujú osoby stojace na čele domácnosti: *pohlavie* (1 – muž, 2 – žena), *najvyššie dokončené vzdelanie* (1 – bez vzdelania, 2 – základné (1. stupeň), 3 – základné (2. stupeň), 4 – učňovské bez maturity kratšie ako dvojročné, 5 – učňovské bez maturity dvojročné a dlhšie, 6 – stredné bez maturity kratšie ako 2 roky, 7 – stredné bez maturity 2-ročné a viac, 8 – učňovské s maturitou, 9 – úplné stredné všeobecné, 10 – úplné stredné odborné, 11 – vyššie odborné (pomaturitné), 12 – vyššie odborné neuniverzitné štúdium, 13 – vysokoškolské – 1. stupeň, 14 – vysokoškolské – 2. stupeň, 15 – vysokoškolské – 3. stupeň), *súčasná ekonomická aktivita* (1 – pracujúci (na plný aj čiastočný úväzok), 2 – zamestnaný, ale dočasne mimo prácu, 3 – nezamestnaný, 4 – nepracujúci starobný

dôchodca, 5 – študent, učeň, vojak, 6 – ekonomicky neaktívny, žena v domácnosti, 7 – neschopný práce, 8 – neaplikovateľné (nezaopatrované dieťa, nezaraďené do kódu 5)).

3 ROZKLAD NEROVNOSTI

Výsledky rozkladu celkových spotrebných výdavkov (CSV) domácností na vnútroskupinovú a medziskupinovú zložku nerovnosti sú uvedené v tabuľke 1, kde sú jednotlivé premenné zoradené podľa veľkosti vplyvu na veľkosť nerovnosti (podľa veľkosti medziskupinovej zložky nerovnosti).

Tab. 1: Rozklad Theilovho T indexu CSV podľa sociálno-ekonomických charakteristík domácnosti

Premenná	Theilov T index		
	zložky	relatívne vyjadrenie	absolútne vyjadrenie
pohlavie	T _B	1,79%	0,00201
	T _W	98,21%	0,11025
typ obce	T _B	3,86%	0,00434
	T _W	96,14%	0,10793
súčasná ekonomická aktivita	T _B	3,87%	0,00435
	T _W	96,13%	0,10792
kraj	T _B	4,85%	0,00544
	T _W	95,15%	0,10682
najvyššie dokončené vzdelanie	T _B	5,36%	0,00601
	T _W	94,64%	0,10625
typ domácnosti	T _B	22,18%	0,02490
	T _W	77,82%	0,08736

Zdroj údajov: Štatistika rodinných účtov 2012, vlastné výpočty

Najväčší vplyv na veľkosť nerovnosti v rozdelení celkových spotrebných výdavkov mal v roku 2012 *typ domácnosti* (tab. 2). Medziskupinová zložka nerovnosti predstavovala až 22,18 % celkovej nerovnosti. Najväčšou nerovnosťou v rozdelení spotrebných výdavkov sa vyznačovala skupina jednočlenných domácností a domácností dvoch dospelých s jedným závislým dieťaťom. Naopak, najmenšia nerovnosť bola zistená v skupine domácností dvoch dospelých s dvoma závislými deťmi.

Tab. 2: Rozklad Theilovho T indexu CSV podľa typu domácnosti

Názov premennej	Kategória	Hodnoty	Theilovo T
Typ domácnosti	Jednočlenná domácnosť	5	0,1016
	Domácnosť 2 dospelých bez závislých detí	6	0,0768
	Ostatné domácnosti bez závislých detí	8	0,0900
	Domácnosť s 1 rodičom a s 1 alebo viac závislými deťmi	9	0,0798
	Domácnosť 2 dospelých s 1 závislým dieťaťom	10	0,0962
	Domácnosť 2 dospelých s 2 závislými deťmi	11	0,0617
	Domácnosť 2 dospelých s 3 alebo viac závislými deťmi	12	0,0663
	Ostatné domácnosti so závislými deťmi	13	0,0796
Rozklad indexu			
Názov zložky	Hodnoty zložiek		Percentuálne vyjadrenie
Medziskupinová zložka T_B	0,0249		22,18%
Vnútroskupinová zložka T_w	0,08736		77,82%

Zdroj údajov: Štatistika rodinných účtov 2012, vlastné výpočty

Pri meraní veľkosti medziskupinovej zložky nerovnosti na základe hodnôt Theilovho indexu pre premennú *najvyššie dokončené vzdelanie* bolo vytvorených 14 populačných podskupín (tab. 3). Najväčšou nerovnosťou v rozdelení celkových spotrebných výdavkov sa vyznačovala skupina domácností, na čele ktorých stála osoba s dokončeným vysokoškolským vzdelaním 1. stupňa. Medziskupinová zložka nerovnosti predstavovala pri tomto rozklade 5,36% celkovej nerovnosti.

Pri rozklade na základe stupňov dokončeného vzdelania definovaných podľa ISCED 2011 bolo vytvorených 8 populačných podskupín. Medziskupinová zložka nerovnosti pri tomto rozklade klesla na 3,78 % celkovej nerovnosti.

V skupinách, ktoré boli vytvorené podľa súčasnej ekonomickej aktivity osoby stojacej na čele domácnosti, bola najvyššia nerovnosť zistená v skupine domácností, na čele ktorých stojí ekonomicky neaktívny, žena v domácnosti alebo pracujúci. Zlúčením niektorých kategórií v zmysle metodiky, ktorá sa používa pri zisťovaní EU SILC, boli vytvorené štyri populačné podskupiny. Znížili sa tým rozdiely medzi jednotlivými populačnými podskupinami, došlo k poklesu medziskupinovej zložky nerovnosti z 3,87% na 2,76% celkovej výdavkovej nerovnosti.

Tab. 3: Rozklad Theilovho T indexu CSV podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Najvyššie dokončené vzdelanie	Hodnoty	Theilovo T	Najvyššie dokončené vzdelanie ISCED 2011	Hodnoty	Theilovo T
Bez vzdelania	1	0,073102	Vzdelávanie v ranom detstve	0	0,073102
Základné - 1. stupeň	2	0,080903	Primárne	1	0,080904
Základné - 2. stupeň	3	0,064445	Nižšie sekundárne	2	0,064444
Učňovské bez maturity kratšie ako dvojročné	4	0,091774	Vyššie sekundárne	3	0,105417
Učňovské bez maturity dvojročné a dlhšie	5	0,11042			
Stredné bez maturity kratšie ako 2 roky	6	0,082233			
Stredné bez maturity 2-ročné a viac	7	0,114473			
Učňovské s maturitou	8	0,079265			
Úplné stredné všeobecné	9	0,112841			
Úplné stredné odborné	10	0,117233			
Vyššie odborné (pomaturitné)	11	0,060715	Postsekundárne neterciárne	4	0,060715
Vyššie odborné neuniverzitné štúdium	12	0,100831	Krátke terciárne	5	0,10083
Vysokoškolské - 1. stupeň	13	0,137525	Bakalárske alebo ekvivalentné	6	0,137526
Vysokoškolské - 2. stupeň	14	0,081975	Magisterské alebo ekvivalentné	7	0,081975
Rozklad indexu					
Zložka indexu	Hodnoty zložiek	Percentuálne vyjadrenie	Zložka indexu	Hodnoty zložiek	Percentuálne vyjadrenie
Medziskupinová T_B	0,00601	5,36%	Medziskupinová T_B	0,004242	3,78%
Vnútroskupinová T_w	0,10625	94,64%	Vnútroskupinová T_w	0,108016	96,22%

Zdroj údajov: Štatistika rodinných účtov 2012, vlastné výpočty

Tab. 4: Rozklad Theilovho T indexu CSV podľa súčasnej ekonomickej aktivity

Súčasná ekonomická aktivita	Hodnoty	Theilovo T	Status základnej ekonomickej aktivity	Hodnoty	Theilovo T
pracujúci (na plný aj čiastočný úväzok)	1	0,122359	pracujúci	1	0,121647
pracujúci starobný dôchodca	8	0,07951			
nezamestnaný pre ekonomicky neaktívnych:	3	0,113522	nezamestnaný	2	0,113523
nepracujúci starobný dôchodca	4	0,085326	dôchodca	3	0,085325
zamestnaný, ale dočasne mimo prácu	2	0,053382	iná neaktívna osoba	4	0,095138
študent, učeň, vojak	5	0,079136			
ekonomicky neaktívny, žena v domácnosti	6	0,180958			
neschopný práce	7	0,084594			
Rozklad indexu					
Zložka indexu	Hodnoty zložiek	Percentuálne vyjadrenie	Zložka indexu	Hodnoty zložiek	Percentuálne vyjadrenie
Medziskupinová T_B	0,004347	3,87%	Medziskupinová T_B	0,0031	2,76%
Vnútroskupinová T_w	0,107916	96,13%	Vnútroskupinová T_w	0,109159	97,24%

Zdroj údajov: Štatistika rodinných účtov 2012, vlastné výpočty

Záver

V článku sa zaoberáme meraním nerovnosti v rozdelení celkových spotrebných výdavkov na Slovensku a identifikáciou tých faktorov, ktoré túto nerovnosť najviac ovplyvňujú. Využili sme pritom Theilov T index, ktorý patrí medzi miery tzv. generalizovanej entropie. Výber tejto miery súvisela s možnosťou jej rozkladu na vnútroskupinovú a medziskupinovú zložku. Pri analýze sme využili údaje zo zisťovania štatistiky rodinných účtov na Slovensku z roku 2012. Veľkosť nerovnosti v rozdelení celkových spotrebných výdavkov bola najviac ovplyvnená typom domácnosti a stupňom najvyššieho dosiahnutého vzdelania u osoby, ktorá stála na čele domácnosti a ďalej najvyšším dokončeným vzdelaním osoby, ktorá stojí na čele domácnosti.

Kľúčové slová:

miery generalizovanej entropie, entropia, Theilov index, nerovnosť, rodinné účty, spotrebné výdavky, rozklad

Klasifikácia JEL

I32, I33, D63

Tento článok vznikol s podporou grantovej agentúry VEGA v rámci projektu č. 1/0092/15: MODERNÉ PRÍSTUPY K NAVRHOVANIU KOMPLEXNÝCH ŠTATISTICKÝCH PRIESKUMOV a v rámci projektu č.1/0761/12 ALTERNATÍVNE PRÍSTUPY K MERANIU SOCIÁLNO-EKONOMICKÉHO ROZVOJA (v kontexte Stratégie 2020 a ponaučení z globálnej finančnej krízy).

LITERATÚRA

- [1] BOURGUIGNON, F. 1979. Decomposable Income Inequality Measures. In: *Econometrica*. 1979, Vol. 47, No. 4, pp. 901-920.
- [2] COWELL, F. A. 1980. On the Structure of Additive Inequality Measures. In: *Review of Economic Studies*. 1980, Vol. 47, No 3. pp. 521-531.
- [3] COWELL, F. A. 2011. *Measuring Inequality*. Oxford: Oxford University Press, 2011.
- [4] FILIPOVÁ, J. – VALNÁ, S. – MYSLÍKOVÁ, I. 1998. *Analýza príjmovej situácie domácností Slovenskej republiky v r. 1992 a v r. 1996 (na základe výsledkov Mikrocenzov)*. Bratislava: VÚPSVR, 1998.
- [5] GERBERY, D. 2010. *Príjmová nerovnosť v SR*. Bratislava: Inštitút pre výskum práce a rodiny, 2010.
- [6] CHARLES-COLL, J. A. 2011. Understanding Income Inequality: Concept, Causes and Measurement. In *Management Journals. International Journal of Economics and Management Sciences* [online]. 2011, vol. 1, no. 3, p. 17-28 [02.10. 2012]. Dostupné na internete: < <http://www.managementjournals.org/ijems/3/IJEMS-11-1303.pdf>>. ISSN 2162-6359.
- [7] LABUDOVÁ, V. 2010. Miery príjmovej nerovnosti. In: *Forum statisticum Slovacaum*. 2010, roč. 6, č. 5, s. 127-131.
- [8] LABUDOVÁ, V. 2012. Miery príjmovej nerovnosti. In: Pauhofová, I, Želinský, T. (eds.): *Nerovnosť a chudoba v Európskej únii a na Slovensku*. Košice: TU Košice, 2012, s. 107-112.
- [9] LABUDOVÁ, V. 2013a. Income inequality in Slovakia. In: *Ekonomika a informatika*. Bratislava: FHI: SSHI, 2013, roč. 11, č. 1, s. 94-104.
- [10] LABUDOVÁ, V. 2013b. *Meranie príjmovej nerovnosti*. Bratislava: EKONÓM, 2013.
- [11] LABUDOVÁ, V. - PACÁKOVÁ, V. 2011. Regionálna analýza výdavkov domácností Slovenskej republiky v rokoch 2004-2008. In *Analýza a modelování finančního potenciálu českých (slovenských) domácností*. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2011, s. 61-72. ISBN 978-80-245-1753-7.
- [12] LALUHA, I. – HOLKOVÁ, V. 2008. Quality of life from the point of view of changes in Slovak household consumption under new economic conditions. In: *Ekonomické rozhlady*. Bratislava: EU, 2008, roč. 37, č. 1, s. 7-21.

- [13] LALUHA, I. – OŠKOVÁ, S. – STANEK, V. 2005. Kvalita života, sociálne nerovnosti a diferenciacia obyvateľstva. In *Sociológia*, 2005, Vol. 37, No. 2, pp. 119-142.
- [14] ĽAPINOVÁ, E. 2011. Príjmová nerovnosť podľa údajov EU SILC: Význam poznania a analyzovania príjmového rozdelenia a miery jeho nerovnosti. In: *Zborník príspevkov z vedeckej konferencie Štatistického úradu SR Kvalita života v podmienkach globalizácie*, 26. – 27. 10. 2011. Bratislava: ŠÚ SR, 2011, s. 304-324.
- [15] MAREŠ, P. 1999. *Sociologie nerovnosti a chudoby*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999.
- [16] MICHÁLEK, A. – VESELOVSKÁ, Z. 2012. Vývoj a komparácia vybraných charakteristík nerovností a chudoby v krajinách EÚ. In: Pauhofová, I., Želinský, T. (eds.): *Nerovnosť a chudoba v Európskej únii a na Slovensku*. Košice: TU Košice, 2012, s. 11-22.
- [17] MICHÁLEK, A. 2007. Regionálne mzdové nerovnosti na Slovensku. In: *Geografický časopis*, 2007, roč. 59, č. 2, s.181-209.
- [18] MICHÁLEK, A. 2010. Sociálne nerovnosti a chudoba na Slovensku: Regionálna analýza príjmov, miezd a chudoby. In: Pauhofová, I., Hudec, O., Želinský, T. (eds.): *Sociálny kapitál, ľudský kapitál a chudoba v regiónoch Slovenska*. Košice: TU Košice, 2010, s. 13-21.
- [19] PASTOREK, L. – VENIT, T. 2012. SST index a jeho zložky ako indikátory monetárnej chudoby a nerovnosti v Českej a Slovenskej republike v rokoch 2004 až 2008. In: Pauhofová, I., Želinský, T. (eds.): *Nerovnosť a chudoba v Európskej únii a na Slovensku*. Košice: TU Košice, 2012, s. 67-74.
- [20] *Príjmy, výdavky a spotreba súkromných domácností v SR, 2013*. Bratislava: ŠU SR, 2014.
- [21] SEN, A. K. 1997. *On Economic Inequality*. Oxford: Oxford University Press, 1997, 260 p. ISBN 0-19828193-5.
- [22] SIPKOVÁ, Ľ. – SIPKO, J. 2012. Regionálne porovnanie nerovnosti miezd zamestnancov SR aplikáciou kappa kvantilových modelov. In: Pauhofová, I., Želinský, T. (eds.): *Nerovnosť a chudoba v Európskej únii a na Slovensku*. Košice: TU Košice, 2012, s. 87-98.
- [23] SIPKOVÁ, Ľ. 2004. Prehľad teoretických východísk merania príjmovej nerovnosti. In: *Slovenská štatistika a demografia*. 2004, roč. 14, č. 3, s. 36-49.
- [24] ŽELINSKÝ, T. 2010. Nerovnosť rozdeľovania príjmov v krajoch Slovenskej republiky. In: *Slovenská štatistika a demografia*. 2010, roč. 20, č. 1, s. 49-60.

RESUMÉ

V článku sa zaoberáme nerovnosťou v rozdelení spotrebných výdavkov na Slovensku. Celkovú nerovnosť v rozdelení spotrebných výdavkov rozkladáme na medziskupinovú a vnútroskupinovú zložku pomocou theilovej dekompozičnej metódy. Theilov index patrí do skupiny mier generalizovanej entropie. Dôležitou vlastnosťou tohto indexu je aditívnosť rozkladu, ktorá umožňuje rozložiť nerovnosť meraní na celej populácii na nerovnosti meraní na jej podmnožinách. Rozklad sme uskutočnili na základe kategórií premenných kraj, najvyššie dosiahnuté vzdelanie, pohlavie, ekonomická aktivita

osoby stojacej na čele domácnosti a podľa typu domácnosti. Meranie vplyvu týchto premenných na veľkosť výdavkovej nerovnosti použitím rozkladu Theilovho indexu sme uskutočnili na údajoch pochádzajúcich zo zisťovania Štatistiky rodinných účtov.

SUMMARY

This paper aims to investigate the expenditure inequality in Slovakia. Total expenditure inequality is decomposed into the within-groups and between-groups components using Theil's decomposition techniques. Theil's index is part of a special class of inequality measures known as Generalised Entropy measures. An important property of Theil's index is the additive decomposability characteristic, which implies that the aggregate inequality measure can be decomposed into inequality within and between any arbitrarily defined population subgroups. Decompositions are carried out according to the residence area, educational level, gender, economical activity of the household head, type of household and number of dependent children. The data used to perform the decomposition of Theil's inequality measures, are derived from the Household Budget Surveys.

Kontakt

doc. RNDr. Viera Labudová, PhD., Katedra štatistiky, Fakulta hospodárskej informatiky, Ekonomická univerzita v Bratislave, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2/672 95 733, e-mail: viera.labudova@euba.sk